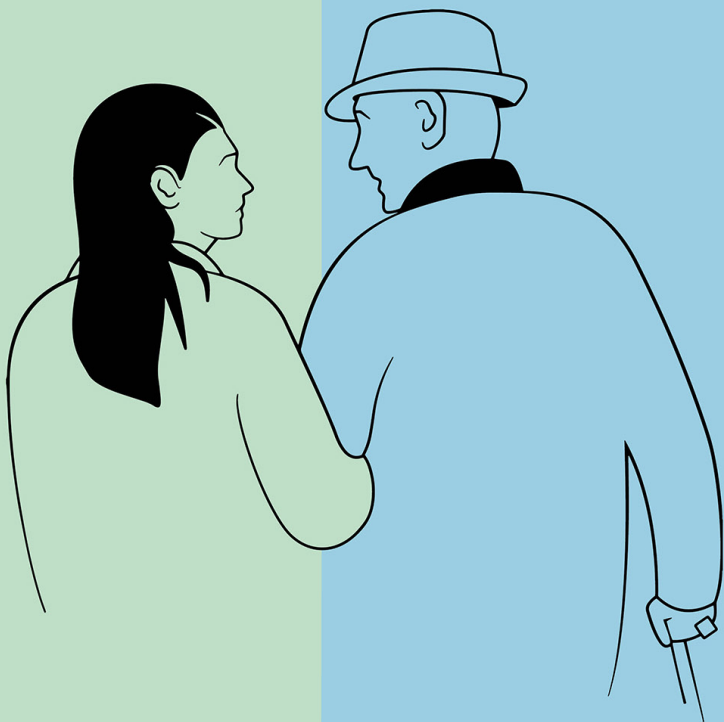

KOERS HOUDEN!

Hoe ga je om met een bejaarde
psychiatrische vader die nog rijk denkt
te worden met boten bouwen?

Trea van Vliet

© 2024 Trea van Vliet
www.uitgeverijlente.nl

Omslagontwerp en typografie binnenwerk: Roel Veldhuyzen
Omslagillustratie en illustratie p. 135: Brechtje Rood
Foto van de auteur: Monique Vos

ISBN 9789492783325
ISBN e-boek 9789492783332
NUR 875

De columns in deze bundel zijn eerder verschenen in *Trouw* (2017-2024).

KOERS HOUDEN!

Hoe ga je om met een bejaarde
psychiatrische vader die nog rijk denkt
te worden met boten bouwen?

Trea van Vliet

Inhoudsopgave

Wat eraan voorafging	7
Caravannetje	11
Weer rustig	13
Acht keukens, twee kippen	15
Eclatant	17
Te zeer into cyber	19
Citytrip	21
In de lege eetzaal	23
Bomen en planten	25
Afwijking naar links	27
Geen drol	29
Alles en niks	31
Bang	33
Moederen over mijn vader	35
Geduldig	37
Schoppen	39
Hoe vóel je je?	41
Sleutelzin	43
De beste plek	45
Realistisch	47
Roze overhemden	49
Geen spoed	51
Jezus op de boulevard	53
Klein geld	55
I have a dream	57
Urban	59
Even terugdraaien	61
Eiland met een C	63
Enorme knetter	65
Een heleboel leuke dingetjes	67
Achterwaarts gummen	69

Afscheid van Wim	71
Eb	73
En toen kwam corona, en werd mijn vader opgesloten	75
Slaapkamerraam	79
In de partytent	81
Aardbeien bij het hek	83
Twaalf weken	85
Hoe is het met Mark Rutte?	87
Hoe is het in de Jumbo?	89
Het lijkt wel een kaping, mompelt mijn vader	91
Geslaagd voor de mondelinge test, giechelt mijn vader	93
Mijn vader is 'die hele accordeon goed zat'	95
Angst voor de dood verdooft het verstand	97
Allemaal ontucht, moppert mijn vader	99
Mijn vader wil geen vaccin	101
Ze was nog niet eens knap ook, moppert mijn vader	103
Ome Henk en Ome Jan	105
Raadsels op dinsdagochtend	107
Even dansen in Antwerpen	109
Mijn vaders blonde vriendin heeft het gehad	111
Een vriendin die goed kan orgelspelen	113
Toch nog vriendschap	115
Ritme van de aarde	117
Twee toetjes en acht dagen Gran Canaria	119
Rollercoaster	121
<i>I have a dream</i> , tien keer achter elkaar	123
Een goeie scheldpartij	125
Mijn vader heet geen Kees	127
Parijs was net te ver, maar de McDonalds lukte wel	129
Mijn vader is gaan varen	131

Wat eraan voorafging

Zestien jaar zag ik mijn vader niet.

Ik ben geboren in een tijd, in een straat, in een familie waarin niet herkend werd dat mijn vader geestelijk niet in orde was. Toen hij en mijn moeder uit elkaar gingen, belandde mijn vader linea recta in de goot. Hij betaalde de huur niet meer, kwam op straat te leven en belde mij elke avond dronken op. Ik had nooit een vader aan hem gehad en kon nu niet ineens een dochter voor hem zijn, en uiteindelijk verbrak ik het contact tussen hem en mij.

Door de jaren heen verscheen hij af en toe toch in mijn leven. Ik kreeg dan onsamenhangende brieven van hem. Of veront- rustende telefoontjes van randfiguren in zijn leven, die 'even de dochter van Henk' ertoe wilden bewegen de puinhoop die mijn vader her en der veroorzaakte, te helpen opruimen. Ik weigerde iedere vorm van contact, maar uit mijn hoofd was mijn vader al die jaren nooit.

Op een dag kreeg ik een brief van Wim, een gepensioneerde boer uit Zeeland. Die schreef me dat hij, nadat hij zijn koeien gedag had gezegd, vrijwilligerswerk was gaan doen bij de stichting waar mijn vader opgenomen was in een psychiatrische woongroep. Samen met mijn vader timmerde hij bankjes en vogelhuisjes. Ook schreef hij me dat hij kon zien dat mijn vader een woest leven moest hebben gehad, maar dat het nu een andere man was geworden. En of ik niet eens zelf wilde komen kijken. Misschien kon het contact hersteld worden, dat zou toch mooi zijn, schreef hij, als vader en dochter weer in elkaars leven konden zijn.

Ik kon er niet van slapen en stuurde na een paar dagen een

e-mail waarin ik liet weten dat ik niet zou komen. Maar ik bleef wakker liggen, en na een paar dagen viel me in dat ik eigenlijk helemaal niet wist waarop ik nee zei. En dat ik misschien gewoon moest gaan kijken, dat ik daarna altijd nog nee kon zeggen.

Dus ik ging naar Zeeland, met knikkende knieën, en zag mijn vader voor het eerst in zestien jaar. Hij leek kleiner geworden. Schoner. Liever.

Ook bleek hij elke zin te beginnen met 'ik durf te stellen dat', met 'me dunkt dat' of met 'ik meen dat', waarover ik zeer verwonderd was. Praatte hij vroeger ook zo plechtig? Volgens mij niet! Die eerste ontmoeting was kort en ik huilde de hele weg naar huis.

Na twee maanden ging ik terug. We keken samen foto's van vroeger en dronken koffie. En vanaf toen hebben wij de draad heel langzaam opgepakt.

Na een tijdje ben ik columns over hem en mij gaan schrijven voor *Trouw*. De columns laten zien hoe mijn vader toch nog vader voor mij is geworden, hoe ik toch nog dochter 'van zo'n vader' heb leren zijn. Ik kreeg opnieuw met zijn psychoses te maken en snapte nu dat hij ziek was. Maar ook bleken wij ontzettend veel plezier met elkaar te kunnen hebben. Las mijn vader over de beste friet van Zeeland? Wij gingen proeven. Nieuwe restaurants, de beste mosselen, het lekkerste ijs, alles moesten we testen.

Mijn vaders gekte was niet weg, die uitte zich nu in denken dat hij nog steeds rijk kon worden met boten bouwen. Met zijn iPad kreeg hij gevaarlijk veel voor elkaar, van het vragen om offertes voor acht duwboten, het alvast inhuren van personeel, tot het bestellen van tweeduizend pakken hagelslag voor op de boten. Gek werd ik ervan, maar wat heb ik er ook om gelachen.

Als kind van een ouder met psychiatrische problemen is je leven nooit vanzelfsprekend. Doordat ik hem weer tegenkwam, kwam ik ook mezelf weer tegen.

Wat kon ik geven? Wat wilde ik geven? Hoe ging ik om met zijn gekte zonder zelf gek te worden? In een tijd dat de wereld ook wel gek leek te zijn geworden om een virus? *Koers houden!* koos ik niet voor niets als titel voor de columns en dit boek. Want omgaan met mijn vader kwam daarop neer: meebewegen, maar niet te ver. Zonder oevers en omstandigheden uit het oog te verliezen. Om bovenal te kunnen genieten van de tocht.

Mijn lieve, gekke vader leeft inmiddels niet meer. De reis die wij samen hebben afgelegd, is gebundeld in dit boek en ik wens je er veel plezier mee.

Caravannetje

‘Heb je een trekhaak?’ vraagt mijn vader als we over een groen Walcheren op weg zijn naar Goes.

‘Weet ik niet pap.’

‘Wie weet er nou niet of hij wel of geen trekhaak heeft?’ zegt mijn vader verbaasd.

Ik stop aan de kant van de weg, maak zijn riem los, open zijn portier.

‘Ga maar kijken.’

Mijn vader strompelt de auto uit, naar achter. Strompelt terug en stapt kreunend weer in.

‘En?’

‘Geen trekhaak.’

Ik maak zijn riem vast en we rijden weer verder.

‘Wat was je van plan met een trekhaak, pap?’, vraagt ik.

‘Een caravannetje huren.’

Ik glimlach. Zo ken ik mijn vader. Hoe groter de plannen, hoe meer verkleinwoordjes. Acht duwboten wil hij bouwen, en de laatste tijd zijn daar twee zeeslepertjes bijgekomen. Waarmee de miljoentjes wel zullen binnenstromen.

Omdat mijn vader zo vaak dingen wil die niet kunnen, heb ik me voorgenomen om ja te zeggen op alles wat ook maar een beetje kan. Maar ik dank de hemel op mijn blote knietjes dat ik geen trekhaak heb.

Vandaag wilde mijn vader eten in een nieuw restaurant in Goes. Ik had bezwaar. Met ophalen en terugbrengen is dat een uur bovenop de vijf uur die ik sowieso al in de auto zit als ik naar m’n vader ga. Konden we niet gewoon in Vlissingen eten? Maar hier had hij over nagedacht: hij nam de zorgtaxi terug en dan was ik mooi al een half uur op dreef. Hij had het al geregeld bovendien.

Ik ben niet gewend aan een vader die ook om mij denkt.

En zo rijden we naar Goes.

Het terras is vol, we schuiven aan bij een stel. Hij zestiger, zij veertiger. En ik snap niet hoe het kan, maar binnen een minuut hebben mijn vader en die man boven water dat ze ooit allebei in Brabant hebben gevoetbald tegen een team genaamd Elf Boeren Op Hol. De vrouw en ik kijken elkaar aan en beginnen ook maar een gesprek.

'Dat zie je helemaal niet', zegt ze met een blik op mijn vader als ik vertel dat hij psychiatrisch patiënt is.

Ik weet het.

Na het eten is mijn vader moe. Terwijl we wachten op de zorgtaxi vraag ik hem of hij een fijne dag heeft gehad.

'Het was een dag om nog lang over na te denken', antwoordt hij met zijn ogen dicht.

Ik wil weten wat hij dan gaat zitten denken.

'Dat we het samen toch erg naar ons zin kunnen hebben', zegt hij.

De zorgtaxi arriveert en de chauffeur hijst mijn vader naar binnen. Ik kijk het busje na en ook ik moet nog lang over deze dag denken.

Acht keukens, twee kippen

Eens in de zoveel tijd ga ik met een snelle blik door de mailbox van mijn vader om te zien of zijn botenprojecten niet uit de hand lopen en gisteren zag ik een offerte van een grote keukenfirma.

Acht keukens, voor in zijn acht duwboten.

‘Waarom eigenlijk acht, pap?’ vroeg ik laatst.

‘Als je zeven duwboten laat bouwen, is de achtste zo goed als gratis’, antwoordde hij op een toon alsof hij niet anders doet dan boten bestellen. Wat feitelijk ook zo is.

Het moeilijke van de gekte van mijn vader is dat die ook zin geeft aan zijn leven.

‘Hij zit weer hoog in zijn waan’, zegt zijn verzorger als m’n vader hele dagen aan het rekenen is. ‘Ik moet toch iets om handen hebben’, zegt m’n vader als ik vraag waar het toch heen moet met al die botenplannen. Ik zie het ware in beide standpunten. Er loopt een dun lijntje tussen de botenplannen en de psychose, maar het antwoord van zijn behandelaars ligt altijd in medicijnen en nooit in mijn vader helpen iets zinnigs met zijn energie te doen.

Een tijd terug wilde mijn vader kippen gaan houden. Ik blij: zorgen voor kippen betekent bewegen en verantwoordelijkheid. En kippen zijn reëler dan boten.

Het mocht van zijn huis, op voorwaarde dat mijn vader alles zou uitrekenen en organiseren. Laat dat maar aan mijn vader over: in *no time* lagen er tekeningen met afmetingen, een voerschema en een winstprospectus (want mijn vaders eigenlijke plan was natuurlijk rijk worden met biologische eitjes).

De tekeningen gingen richting activiteitencentrum. De begeleider die mijn vader zou helpen timmeren had nooit

tijd, werd toen overgeplaatst en daarna bestond het kippenhok alleen nog in het hoofd van mijn vader die niet begreep waarom het zolang moest duren. Anderhalf jaar later kwam er iemand langs die af wilde van twee oude kippen die geen eieren meer legden. Met hok en al werden ze op het terrein gezet. Had Henk mooi zijn kippen, dachten ze. Mis. Want wat zei hij toen ze vroegen of hij naar de kippen kwam kijken? 'Die kippen komen maar naar mij.'

Ik snap dat.

Want dit waren zijn kippen niet meer.

Hoe zullen we het gezonde in zijn gekte aanspreken, vroeg ik maar weer eens in het multidisciplinaire overleg. Uitkomst: voortaan zouden ze mijn vader vragen om de weekmenu's op te stellen en te budgetteren. Zijn kwaliteiten kon hij zo realistisch inzetten voor iets wat hij graag doet: lekker eten. We legden het mijn vader voor, die droogjes zei dat hij meende dat hij zich beter kon focussen op het managen van zijn eigen werk in plaats van te werken voor een ander.

Stiekem was ik net zo trots als dat ik getergd was.

En nu ga ik acht keukens afbestellen.

Lees verder in *Koers Houden!*